

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over de brief betreffende genetische diversiteit, toegezonden aan de Kamer d.d. 11 april 2014 (Kamerstuk 26 407, nr. 91).

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Hamer

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Peen

Inhoudsopgave

I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Vragen van de leden van de VVD-fractie	2
	Vragen van de leden van de SP-fractie	3
	Vragen van de leden van de CDA-fractie	3
	Vragen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie	5
II	Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris	6
III	Volledige agenda	6

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 11 april 2014 (Kamerstuknummer 26 407 nr. 91). Naar aanleiding van deze brief hebben zij nog enkele opmerkingen en vragen aan de Staatssecretaris.

De leden van de VVD-fractie hechten, net zoals de Staatssecretaris, groot belang aan het behoud van biodiversiteit (waaronder genetische diversiteit). Volgens de leden van de VVD-fractie is biodiversiteit van belang voor zowel de mondiale voedselvoorziening als voor de voedselveiligheid.

De Staatssecretaris schrijft in haar brief dat de biodiversiteit mondiaal onder druk staat als gevolg van onder andere bevolkingsgroei, veranderende consumptiepatronen en klimaatverandering. Volgens de leden van de VVD-fractie heeft de Staatssecretaris een belangrijke factor waardoor de biodiversiteit onder druk is komen te staan niet benoemd. Doordat er steeds vaker door de grote veredelingsbedrijven patenten worden aangevraagd wordt het moeilijk voor andere veredelaars om planten te veredelen. Dit zet druk op veredeling via kwekersvrijstelling. Hoe denkt de Staatssecretaris hierover? Ziet zij de macht van een aantal grote veredelingsbedrijven ook als een risico bij de gewenste instandhouding en bevordering van biodiversiteit?

Kan de Staatssecretaris aangeven op welke manier zij zich momenteel inzet in de Europese Unie (EU) voor de uitgebreide veredelingsvrijstelling? En op welke manier zet de Staatssecretaris zich in om teveel machtsconcentratie bij een beperkt aantal grote veredelingsbedrijven te voorkomen? Als op een groot percentage van de Europese landbouwareaal dezelfde zaden worden gebruikt is dat een risico. Een bepaalde plaag of schimmel kan dan grote schade toebrengen aan de Europese oogst. Kan de Staatssecretaris toelichten op welke manier zij zich inzet om monopolies te voorkomen?

Tot slot vragen de leden van de VVD-fractie wat de praktische consequentie is van de door de Staatssecretaris ondersteunde en geïnitieerde projecten. Zoals de leden van de VVD-fractie het zien, heeft het bewaren van zaden door de Global Crop Diversity Trust niet direct effect op het dagelijks gebruik van zaden door landbouwers. Hierdoor heeft dit Trust geen effect op de korte termijn voor onze voedselveiligheid. Deelt de Staatssecretaris de opvatting van de leden van de VVD-fractie? Zo nee, waarom niet? Ook het Access to Seeds Index-project voorziet niet in een grotere voedselveiligheid voor de Europese burgers. Kortom, de leden van de VVD-fractie vragen hoe deze projecten zich verhouden tot de ambities van de Staatssecretaris zich in te zetten om de biodiversiteit van landbouwzaden die dagelijks gebruikt worden te vergroten.

Vragen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie zijn bezorgd over de risico's van de toenemende afhankelijkheid van de wereldvoedselvoorziening van een beperkt aantal gewassen en rassen. Dit vormt een risico voor de mondiale voedselvoorziening wegens toegenomen kwetsbaarheid voor ziektes en plagen bij een lage agro-biodiversiteit. Ook voor de gezondheid van de mens is een monotoner wordend voedingspatroon ongunstig.

De leden van de SP-fractie zijn verheugd over enkele initiatieven om dit tegen te gaan en de agro-biodiversiteit op peil te houden zoals de Global Crop Diversity Trust, de Access to Seed Index en de ondersteuning vanuit het topsectorenbeleid voor resistentie veredeling en agro-biodiversiteit. Om welke projecten gaat het hier en welke bedragen zijn hier ongeveer mee gemoeid? De leden van de SP-fractie zijn verheugd dat onderzocht wordt of het mogelijk is om hier een extra impuls aan te geven. Wanneer wordt naar verwachting de eerste Access to Seed Index gepubliceerd? Is de financiering van zadenbanken afdoende gedekt?

Wat is de visie van de Staatssecretaris op de toenemende concentratie in de zaaigoed sector? Hoe wil zij zich inspannen om een diversiteit aan aanbieders in stand te houden of uit te breiden? Zijn agro-biodiversiteit en een breed aantal aanbieders haar uitgangspunt van beleid, ook bij de herziening van de plantgezondheidsverordening? En wordt dit haar insteek bij evaluatie (en hopelijk herziening) van de bio-octrooi richtlijn, mede gezien het rapport «veredelde zaken» dat concludeert dat het huidige octrooieringssysteem bijdraagt aan een ongewenst concentratie in de sector? Is volgens haar sprake van een oligopolie in de zaaigoedmarkt (dan wel in delen daarvan)? Is er een oligopolie in de agro-chemische sector? Zo nee, waarom niet en dreigt dit wel? Zo ja, welk beleid wordt ingezet om dit tegen te gaan?

Wat is in de visie van de Staatssecretaris op de rol die de mogelijkheden tot patentering speelt in de afname van agro-biodiversiteit? Wat is in de visie van de Staatssecretaris op de rol van genetische modificatie in de afname agro-biodiversiteit?

Vormen een brede agro-biodiversiteit en lokale gewassen uitgangspunt van beleid bij samenwerking met ontwikkelingslanden en besteding van ontwikkelingsgeld? Wordt ontwikkelingsgeld dat in het verleden naar zadenbanken in ontwikkelingslanden en behoud van genetische diversiteit is gegaan gecontinueerd, of is dit met de bezuinigingen verloren gegaan? Wat doet de Staatssecretaris ter bescherming van originele biodiversiteit in oorsprongplaatsen van agro-biodiversiteit, zoals het oorspronkelijke gebied van de aardappel?

Wat doet de Staatssecretaris om eenzijdige voedingspatronen tegen te gaan en een overmaat aan vlees consumptie tegen te gaan? Klopt het dat de kwalitatieve voedingswaarden (mineralen e.d.) van enkele basisgewassen zoals graan, rijst en aardappelen achteruit is gegaan de afgelopen decennia? Is hier onderzoek naar gedaan? In hoeverre vindt de Staatssecretaris concentratie van bedrijven in de voedselsector zorgelijk?

Vragen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken met betrekking tot genetische diversiteit.

De Staatssecretaris geeft aan dat behoud van biodiversiteit (waaronder genetische diversiteit) van groot belang voor de huidige en de toekomstige voedselvoorziening acht. Echter, onderzoek van onder meer Wageningen Universiteit wijst uit dat het voedingspatroon in de wereld steeds meer op elkaar gaat lijken. Het gevolg kan zijn dat we daardoor

afhankelijk worden van slechts een paar soorten gewassen en de geschikte teeltlocaties van deze gewassen. Onderzoekers geven aan dat dit een bedreiging is voor de landbouw en wellicht voor de menselijke gezondheid.

De leden van de CDA-fractie maken zich zorgen of de inzet van de Staatssecretaris wel voldoende is. De zorg van de leden van de CDA-fractie is dat de macht en het kapitaal alles in handen gaan krijgen. De leden van de CDA-fractie staan voor een eerlijke economie. Deze leden zetten zich daarom in voor voedselzekerheid. We staan voor grote mondiale uitdagingen. Het gaat om de toenemende schaarste van grondstoffen (zoals fosfaat en eiwitten), energie, water en voedsel. Het is niet meer vanzelfsprekend dat deze voor komende generaties in voldoende mate beschikbaar zijn.

Kan de Staatssecretaris aangeven of zij deze zorgen deelt en welke Europese strategie wordt ontwikkeld om met name de toekomstige fosfaat- en eiwittekorten het hoofd te bieden?

Recent hebben de leden van de CDA fractie in een algemeen overleg aangegeven dat er geen situatie moet ontstaan waarin de Chinese bedrijven mede via eigenaarschap van Amerikaanse bedrijven bepalen wat wij in Nederland eten. De leden van de CDA-fractie zouden dat een zeer onwenselijke ontwikkeling vinden. Daarom moet de Nederlandse en Europese overheid op een slimme manier te werk gaan. Zo liggen voor Nederland grote kansen in export en innovatie van onze topsectoren. Dankzij de Europese interne markt is Nederland één van de grootste exporteurs wereldwijd van landbouw- en voedingsproducten. Landbouw is niet alleen vanwege zijn economische waarde belangrijk, het gaat ook om voedselzekerheid en voedselveiligheid. Bovendien draagt de landbouw bij aan plattelandsontwikkeling en natuur. De leden van de CDA-fractie willen ook de positie van Nederland als «toegangspoort tot Europa» en de positie als logistiek dienstverlener versterken. Deelt de Staatssecretaris deze inzet? Zo ja, op welke wijze wordt in het beleid dit momenteel vormgegeven?

De leden van de CDA-fractie voorzien dat een andere inzet in het topsectorenbeleid mogelijkheden zou kunnen bieden om onderzoek van Nederlandse bedrijven in de veredelingssector meer te ondersteunen. Onderschrijft de Staatssecretaris deze visie? Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden om nog meer kansen te geven aan Nederlandse kennisinstellingen en bedrijven in het topsectoren beleid ten aanzien van veredeling? Biedt de huidige inzet bij het topsectorenbeleid, volgens de Staatssecretaris, Nederlandse kennisinstellingen en bedrijven voldoende kansen om Nederlandse oplossingen aan te dragen?

De leden van de CDA-fractie vinden verder dat verschraving van het aanbod van plantenrassen, met negatieve gevolgen voor onder andere de voedselzekerheid, maar ook voor de keuzevrijheid van consumenten, telers en kwekers onwenselijk is. Daarom moeten we continu waakzaam zijn bij het verschrijven van bevoegdheden voor Europese regels die hierop betrekking hebben. Deze leden verwijzen daarbij naar de Commissievoorstellen die wilden voorschrijven welk zaaigoed er gebruikt mag worden in onze Nederlandse volks- en moestuinen en gelukkig van de baan zijn.

Vragen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn verheugd dat het kabinet onderschrijft dat het behoud en verdere bevordering van de genetische diversiteit, zowel in als buiten de landbouw, van levensbelang is. Zij willen graag nadere vragen stellen.

Het behoud van (agro-)biodiversiteit is van groot belang. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren maken zich zorgen over de effecten die de Europese plannen voor zaadregistratie hebben op het behoud van de genetische diversiteit in de landbouw. Kan de Staatssecretaris de stand van zaken schetsen rond het teeltvoorstel, waar zowel het Nederlandse als het Europese parlement zich heel duidelijk tegen hebben uitgesproken. De Europese Commissie lijkt dit voorstel echter toch door te willen drukken. De Staatssecretaris heeft toegezegd de Europese Commissie hierop aan te zullen spreken, heeft zij dat al gedaan, en met welk resultaat?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zouden graag zien dat het kabinet meer in zou zetten op het stimuleren van biologische veredeling. Zoals de Staatssecretaris weet, is er een tekort aan biologisch uitgangsmateriaal. Wat is zij concreet van plan om de biologische veredeling van gewassen te ondersteunen? Het programma «Groene Veredeling», dat zich richt op de ontwikkeling van robuuste rassen voor verduurzaming van de biologische en gangbare teelt, is eerder ondersteund met een subsidie van een miljoen euro. Is de Staatssecretaris bereid om in het komende begrotingsjaar weer een dergelijk bedrag uit te trekken voor ondersteuning van groene veredeling?

Het genetisch manipuleren van gewassen is een ernstige bedreiging voor de genetische diversiteit. Niet alleen door de negatieve effecten die uitkruising tussen gengewassen en gentichevrije gewassen met zich mee kan brengen, maar ook door de patenten die gentichevrijen gewassen met zich meebrengen. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vinden daarom dat het kabinet een onduidelijke positie inneemt door het enerzijds benadrukken van het belang van genetische diversiteit, en anderzijds het inzetten op genetische manipulatie in de landbouw. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zouden graag zien dat de Staatssecretaris een duidelijke en duurzame keuze maakt voor een landbouw met genetische diversiteit, en dus zonder genetische manipulatie. Graag ontvangen deze leden een reactie hierop.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie ondersteunen het kabinet in de vaststelling dat in het kaders van genetische diversiteit ook het tegengaan van biodiversiteitsverlies van groot belang is. Het inzetten op «duurzame» soja is echter naar mening van deze leden niet de oplossing. Deze zogenaamd «verantwoorde soja» leidt nog steeds tot ontbossing, grootschalig gifgebruik en vermindert niet het enorme beslag dat de veehouderij legt op het mondiale landbouwareaal vermindert. Kan de Staatssecretaris dat bevestigen? De beste en goedkoopste optie is naar mening van de leden van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie een eiwittransitie naar meer plantaardige eiwitten, in plaats van de huidige onhoudbare vleesconsumptie te continueren. Bovendien moet teelt van regionaal en verantwoord veevoer in Nederland en Europa gestimuleerd worden. Deelt de Staatssecretaris die mening, en zo nee, waarom niet? Graag zien de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren concrete voorstellen van het kabinet op dit punt tegemoet.

II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris

III Volledige agenda

Genetische diversiteit

Brief regering d.d. 11-04-2014, Staatssecretaris van Economische Zaken,
S.A.M. Dijkma (Kamerstuk 26 407, nr. 91)